

А. М. Єрмоленко, В. А. Ребкало

Непотизм

НЕПОТИЗМ (італ. nepotismo, від лат. nepos – онук, нащадок) – поняття практичної, політичної та соціальної філософії, філософії права та соціальної етики, що означає – у вузькому розумінні – заміщення посад за протекцією, влаштування родичів на прибуткові посади, надання родичам або знайомим пріоритетних позицій та преференцій у розподілі матеріальних благ, посад, прибутків, власності та земельних ділянок незалежно від їхніх професійних здатностей та здібностей. Різновидами Н. є кумівство, земляцтво, що спрямовані на «сприяння по службі своїм друзям або родичам на шкоду справі». Зазвичай Н. як явище пов'язують із практикою розподілу римськими папами прибуткових посад, вищих церковних звань чи земель близьким родичам. У деяких країнах (зокрема США, Україні тощо) існують закони та підзаконні акти, спрямовані проти Н., що забороняють родичам і друзям обіймати посади на державній службі та в ін. сферах суспільної і професійної діяльності. У широкому розумінні Н. постає як «мораль роду», в якій відповідальність обмежується «близькими» – членами сім'ї, іншими родичами, друзями, знайомими тощо. Н. є різновидом партикулярист. етики «для своїх», що на противагу етичному універсалізму виводить значущість моральних належностей із локальних життєвих форм та життєсвітів (етосів). Етичний Н. концептуалізується в практичній філософії американського мораліста В. Франкени, німецького філософа К.-М. Маєра-Абіха та ін., утворюючи проміжну ланку між егоцентризмом та націоналізмом, і поряд з антропоцентризмом, мамалізмом, біоцентризмом та фізіоцентризмом є етапом розвитку моральної свідомості й практики у поступі до універсалістичної етики.

А. М. Єрмоленко

Деструктивними за своїми наслідками проявами державно-управлінської культури сучасної політичної еліти України є родинність, земляцька солідарність, клановість. Протягом усієї політичної історії, так чи інакше пов'язаної з демократизацією, керівні кадри зазвичай відшуковували у «ближчому колі» відповідальних осіб серед родичів, друзів, однокурсників чи просто знайомих. Це засвідчує, що політична еліта, незважаючи на прагнення соціально відокремитися від широких верств населення, продовжує залишатися носієм багатьох ціннісних стереотипів масової свідомості. У результаті наслідком

політичного відтворення культурно-ціннісних орієнтацій правлячої політичної еліти є те, що вона стає дедалі більш замкненою кастою не лише від суспільства загалом, а й від інших кіл політичного істеблішменту. Державний службовець не повинен використовувати або дозволяти використовувати своє посадове становище чи звання (або будь-яке повноваження, пов'язане з його посадою) так, щоб це обмежувало або змушувало іншу особу, зокрема підлеглого, надавати будь-яку матеріальну або нематеріальну вигоду йому чи його родичам, своякам, друзям, хрещеним батькам/матерям, членам його сім'ї, зацікавленим особам та особам, з якими службовець має особисті стосунки.

В. А. Ребкало

Рекомендована література

1. W. Frankena. Ethics and the Environment // Ethics and Problems of the 21st Century. Notre Dame, 1979;
2. Маєр-Абіх К.-М. Повстання на захист природи. Від доквілля до спільносвіту / Пер. з нім. К., 2004;
3. Єрмоленко А. М. Соціальна етика та екологія. Гідність людини – шанування природи. К., 2010.

Бібліографічний опис:

Непотизм / А. М. Єрмоленко, В. А. Ребкало // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2021. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-73668>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).